

KJE IN KDAJ LAHKO UVELJAVLJAVA PRAVICE?

Pravice se lahko uveljavljajo na centru za socialno delo, kjer ima mati (oz. bodoča mati) prijavljeno stalno prebivališče oziroma začasno prebivališče, če v Republiki Sloveniji nima stalnega.

Kdaj se pravice lahko uveljavljajo:

- **Materinski dopust:** največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda in najpozneje do nastopa materinskega dopusta.
- **Očetovski dopust:** po rojstvu otroka, pravica se prizna z dnem vložitve vloge.
- **Starševski dopust:** skupaj z materinskim dopustom, sicer pa najpozneje 30 dni pred iztekom materinskega dopusta, neprenosljiv del se lahko uveljavlja kadar koli do nastopa dopusta.
- **Pomoč ob rojstvu otroka** se uveljavlja največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda (lahko skupaj z materinskim dopustom) in najpozneje 60 dni po rojstvu otroka.
- **Starševski dodatek** se uveljavlja 30 dni pred predvidenim datumom poroda in najpozneje 30 dni po rojstvu otroka, da se prizna od rojstva otroka.
- **Plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in zaradi varstva štirih ali več otrok** se uveljavlja najprej 30 dni pred začetkom in najpozneje 30 dni po začetku dela s krajšim delovnim časom od polnega oziroma po zapustitvi trga dela.
- **Nadomestilo/plačilo prispevkov v času odmora za dojenje** se uveljavlja najpozneje 30 dni po pridobitvi pravice do odmora za dojenje pri delodajalcu.

Sodobni očetje se aktivno vključujejo v družinsko življenje in si želijo biti kar najbolj prisotni že v najzgodnejšem obdobju življenja svojega otroka. Spreminjajo se tudi družinske politike, ki preko mehanizmov očetovskega in starševskega dopusta omogočajo bolj enakovredno starševstvo. Očetje otrok, rojenih po 1. aprilu 2023, imajo tako prvič v zgodovini na voljo 2 meseca in pol neprenosljivega dopusta za skrb in nego otroka (15 dni očetovskega dopusta in 60 dni neprenosljivega starševskega dopusta). O tem lepem obdobju pričajo številne izkušnje očetov, ki so že pred novo ureditvijo Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih izkoristili več tednov ali mesecev starševskega dopusta.

» Rok (34): Dodatni čas, ki sem ga v prvem letu življenja svojega Tima namenil za nego, igro in varstvo, si bom zapolnil kot eno najlepših obdobj v življenju. Za vedno naju je povezal.

» Bojan (29): Imam dve leti in pol staro hčerko Zojo. S partnerko sva se dogovorila, da se bo, ko Zoja dopolni 10 mesecev, vrnila nazaj v službo, skrb zanjo pa do njenega odhoda v vrtec prevzamem jaz. Ko sem to naznanil v službi, so me debelo gledali, a sem vedel, da me hčerkica rabi bolj kot šef in sodelavci. Z Zojo sva se imela super in še zdaj sva po mojem tesneje povezana, kot bi bila, če bi bil ves čas samo v službi. Iskreno priporočam tudi ostalim očetom!

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Nova ureditev očetovskega in starševskega dopusta velja za starše otrok, rojenih od 1. aprila 2023 dalje, ostale spremembe pa od 1. aprila 2023.

PRAVICE OB ROJSTVU OTROKA

KAJ LAHKO UVELJAVIVA OB ROJSTVU OTROKA?

» Materinski dopust

- Praviloma je namenjen materam, in sicer v trajanju 105 dni v obliki polne odsotnosti z dela, od tega je 15 dni obveznih.
- Nastopi 28 dni pred predvidenim datumom poroda, razen v primeru rojstva nedonošenčka.
- V času materinskega dopusta se izplačuje materinsko nadomestilo, ki znaša 100 % osnove in je navzgor neomejeno.

» Očetovski dopust

- Očetovski dopust je namenjen očetu, in sicer v trajanju 15 dni.
- Izkoristi ga lahko najkasneje tri mesece po rojstvu otroka.
- Če oče dopusta ne izkoristi, so do očetovskega dopusta upravičene tudi druge osebe, ki dejansko negujejo in varujejo otroka po njegovem rojstvu (druga oseba ter materin zakonec, zunajzakonski partner ali partnerka registrirane istospolne partnerske skupnosti ter zakonec, zunajzakonski partner ali partner registrirane istospolne partnerske skupnosti osebe, ki koristi materinski dopust).
- Ob rojstvu dvojčkov ali več hkrati živorojenih otrok se očetovski dopust za drugega ali nadaljnjega otroka podaljša za dodatnih deset dni. Očetovski dopust se za drugega ali nadaljnjega otroka podaljša tudi ob posvojitvi dvojčkov ali več hkrati živorojenih otrok oziroma dveh ali več različno starih otrok do osmega leta najstarejšega otroka.
- V času koriščenja očetovskega dopusta se izplačuje očetovsko nadomestilo, ki znaša 100 % osnove in je navzgor omejeno z 2,5-kratnikom povprečne mesečne plače.

» Starševski dopust

- Vsakemu od staršev pripada 160 dni starševskega dopusta.
- 60 dni starševskega dopusta je neprenosljivih, 100 dni svojega starševskega dopusta pa lahko oče in mati preneseta drug na drugega.

- Neprenosljivi del (največ 60 dni) starševskega dopusta se lahko izkoristi najpozneje do dopolnjenega osmega leta starosti otroka.
- V obdobju koriščenja starševskega dopusta se izplačuje starševsko nadomestilo, ki znaša 100 % osnove in je navzgor omejeno z 2,5-kratnikom povprečne mesečne plače.
- Ob rojstvu (ali posvojitvi) dvojčkov oziroma več hkrati živorojenih otrok se starševski dopust podaljša za vsakega nadaljnjega otroka za dodatnih 90 dni. Prav tako se na podlagi mnenja zdravniške komisije za 90 dni podaljša starševski dopust ob rojstvu otroka. Ob rojstvu nedonošenčka se starševski dopust podaljša za toliko dni, kolikor dni je bila nosečnost krajša od 260 dni. Starševski dopust se podaljša tudi v primeru, da starša že varujeta in vzgajata dva ali več otrok v starosti do osem let.
- Osnova za starševsko (pa tudi materinsko in očetovsko) nadomestilo je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v strnjениh 12 mesecih, pri čemer se kot zadnji mesec šteje osnova, od katere so bili obračunani prispevki v predpreteklem mesecu od vložitve prve vloge za dopust.

» Pomoč ob rojstvu otroka

- Pomoč ob rojstvu otroka je namenjena nakupu opreme za novorojenčka v enkratnem znesku.
- Pravico do pomoči ima vsak novorojenček, katerega mati ali oče imata stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji in dejansko živita v Republiki Sloveniji.

» Starševski dodatek

- Starševski dodatek je namenjen materam (ali očetom po 77 dnevih od rojstva otroka), ki niso zavarovane za starševsko varstvo (študentke, nezaposlene), izplačuje se v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka.
- Upravičenka/-ec je za čas trajanja pravice vključen/-a v pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
- Mati (oziroma oče, če koristi on) in otrok morata imeti stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji in dejansko prebivati v Republiki Sloveniji.
- Pravica traja 365 dni od rojstva otroka, v primeru rojstva dvojčkov ali več otrok, nedonošenčka, otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, se podaljša.

KO SE VRNEVA V SLUŽBO

» Plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva

- Pravico do dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva lahko uveljavljata starša oziroma druga oseba (rejnik, skrbnik), ki neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti oziroma dva ali več otrok do osmega leta otrokove starosti.
- Krajši delovni čas zaradi varstva otroka lahko izrabljata oba starša hkrati, vendar oba skupaj ne moreta uveljavljati plačila prispevkov za več kot 20 ur na teden.
- Upravičenki/-cu delodajalec zagotavlja plačo po dejanski delovni obveznosti, Republika Slovenija pa ji/mu do polne delovne obveznosti zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od osnove, kot se izračuna za materinsko nadomestilo, vendar ne manj od sorazmernega dela minimalne plače.
- Vlogo lahko vložijo tudi starši otrok, ki so delali krajši delovni čas pred 1. 4. 2023 in bi želeli delati krajši delovni čas do osmega leta starosti mlajšega otroka.

» Nadomestilo v času odmora za dojenje

- Materi, zaposleni za polni delovni čas, na podlagi potrdila specialista pediatra pripada odmor za dojenje najpozneje do 18. meseca starosti otroka.
- Velja za eno uro dnevno, in sicer v višini sorazmernega dela osnove, kot se izračuna za materinski dopust.

» Plačilo prispevkov za socialno varnost od minimalne plače v primeru štirih ali več otrok

- Pravico lahko uveljavlja eden od staršev, ki zapusti trg dela zaradi varstva in nege štirih ali več otrok (mlajših od 18 let), s katerimi ima skupno stalno ali začasno prebivališče.
- Pravica velja do osmega leta najmlajšega otroka.

